

PLATONAS

Sokrato apologija

Kritonas

Iš graikų kalbos vertė
ANTANAS SMETONA

Paaikškinimus parašė
VYTAUTAS ALIŠAUSKAS

aidai
ALK
1995

KRITON

I. ΣΩ. Τί τῆνικαδε ἀφίξαι, ὦ Κρίτων; ἢ οὐ πρῶ ἐτι ἐστίν;

ΚΡ. Πάνυ μὲν οὖν.

ΣΩ. Πηνίκα μάλιστα;

ΚΡ. Ὅρθρος βαθύς.

ΣΩ. Θαυμάζω, ὅπως ἠθέλησέ σοι ὁ τοῦ δεσμοτηρίου φύλαξ ὑπακοῦσαι.

ΚΡ. Συνήθης ἤδη μοί ἐστιν, ὦ Σώκρατες, διὰ τὸ πολλάκις δεῦρο φοιτᾶν, καὶ τι καὶ εὐεργέτηται ὑπ' ἐμοῦ.

ΣΩ. Ἄρτι δὲ ἤκεις ἢ πάλαι;

ΚΡ. Ἐπεικῶς πάλαι.

ΣΩ. Εἶτα πῶς οὐκ εὐθύς ἐπήγειράς με, ἀλλὰ σιγῇ παρακάθησαι;

ΚΡ. Οὐ μὰ τὸν Δία, ὦ Σώκρατες, οὐδ' ἂν αὐτὸς ἠθελον ἐν τσσαύτῃ τε ἀγρυπνία καὶ λύπῃ εἶναι, ἀλλὰ καὶ σοῦ πάλαι θαυμάζω αισθανόμενος, ὡς ἠδέως καθεύδεις καὶ ἐπίτηδές σε οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἤδιστα διάγῃς, καὶ πολλάκις μὲν δὴ σε καὶ πρότερον ἐν παντὶ τῷ βίῳ ἠὺδαιμόνισα τοῦ τρόπου, πολὺ δὲ μάλιστα ἐν τῇ νῦν παρεστῶσιν συμφορᾷ, ὡς βραδίως αὐτὴν καὶ πρᾶως φέρεις.

KRITONAS

I. SOKRATAS. Ko atėjai, Kritonai, šiuo metu? Argi dar ne anksti? 43*

KRITONAS. Ir labai anksti.

SOKRATAS. Tai kuris gi metas?

KRITONAS. Vos ima švisti.

SOKRATAS. Stebiusosi, kad sutiko inleisti čia tave kalėjimo sargas.

KRITONAS. Jis man pažįstamas, Sokratai. Mat, dažnai apsilankau čionai... Be to, iis iš manęs yra gavęs dovanų...

SOKRATAS. Ar tik dabar, ar jau seniai esi atėjęs?

KRITONAS. Tai jau seniai.

SOKRATAS. Tai kodėl tuoj manęs tu nepažadina, o tik šalymais atsisėdęs sau tyli? b

KRITONAS. Sokratai, Dzeusas žino! Ag ir aš patsai nepanorėčiau būti nemiegojęs taip ilgai ir dar tokiame sielvarte. O in tave žiūrėdamas stebiuosi, kaip saldžiai miegi; ir tyčia aš nebudinau tavęs, kad gautum pasilsėti ko ramiausiai. Žinoma, dažnai jau ir pirma aš sau tarydavau, kokio laimingo tavo būdo esama ir šiaip gyvenime, labiausiai šitoje dabar nelaimėje; kaip lengvai, kantriai ją tu pakeli!

ΣΩ. Καὶ γὰρ ἂν, ὦ Κρίτων, πλημμελὲς εἴη ἀγανακτεῖν τηλικούτον ὄντα, εἰ δεῖ ἤδη τελευτᾶν.

ΚΡ. Καὶ ἄλλοι, ὦ Σώκρατες, τηλικούτοι ἐν τοιαύταις συμφοραῖς ἀλίσκονται, ἀλλ' οὐδὲν αὐτοὺς ἐπιλύεται ἡ ἡλικία τὸ μὴ οὐχὶ ἀγανακτεῖν τῇ παρούσῃ τύχῃ.

ΣΩ. Ἔστι ταῦτα, ἀλλὰ τί δὴ οὕτω πρὶν ἀφίξαι;

ΚΡ. Ἀγγελίαν, ὦ Σώκρατες, φέρων χαλεπὴν, οὐ σοί, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, ἀλλ' ἐμοὶ καὶ τοῖς σοῖς ἐπιτηδεύουσιν πᾶσιν καὶ χαλεπὴν καὶ βαρεῖαν, ἣν ἐγώ, ὡς ἐμοὶ δοκῶ, ἐν τοῖς βαρύτατ' ἂν ἐνέγκαιμι.

ΣΩ. Τίνα ταύτην; ἢ τὸ πλοῖον ἀφίκεται ἐκ Δήλου, οὗ δεῖ ἀφικομένου τεθνάναι με;

ΚΡ. Οὐ τοι δὴ ἀφίκεται, ἀλλὰ δοκεῖ μὲν μοι ἤξειν τήμερον ἐξ ὧν ἀπαγγέλλουσιν ἤκοντές τινες ἀπὸ Σουνίου καὶ καταλιπόντες ἐκεῖ αὐτό. δῆλον οὖν ἐκ τούτων τῶν ἀγγέλων, ὅτι ἤξει τήμερον, καὶ ἀνάγκη δὴ εἰς αὐρίον ἔσται, ὦ Σώκρατες, τὸν βίον σε τελευτᾶν.

II. ΣΩ. Ἄλλ', ὦ Κρίτων, τύχη ἀγαθῆ· εἰ ταύτη τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτη ἔστω. οὐ μέντοι οἶμαι ἤξειν αὐτὸ τήμερον.

ΚΡ. Πόθεν τοῦτο τεκμαίρη;

ΣΩ. Ἐγὼ σοὶ ἐρῶ. τῇ γὰρ που ὑστεραῖα δεῖ με ἀποθνήσκειν ἢ ἢ ἂν ἔλθῃ τὸ πλοῖον.

ΚΡ. Φασὶ γέ τοι δὴ οἱ τούτων κύριοι.

SOKRATAS. Agi mat, Kritonai, ir nepri-
deretų man, tiek metų sulaukus, berūgoti, kad
jau reikia mirti.

KRITONAS. Ir kiti, Sokratai, to pat am-
žiaus būdami, pakliūva juk tokion nelaimėn,
bet nei kiek nekliudo jiems senatvė skystis juos
sutikusia buitim.

SOKRATAS. Tai tiesa. Bet ko taip anksti
atėjai?

KRITONAS. Liūdną žinią atnešu, Sokra-
tai; tik ne tau, kaip aš regiu, bet man ir tavo
artimiesiems liūdną, slogią; ji gal man, kaip
rodosi, visų sunkiausia bus pakelti.

SOKRATAS. Kokią gi žinią? Gal iš Dėlo d
laivas jau sugrižęs bus, kuriam parvykus reikia *
man numirti?

KRITONAS. Sugrižti jis dar nesugrižo,
šiandien betgi, regis man, sugriš. Taip kalba
žmonės kaikurie, iš Sūnijo atėję ir tenai palikę *
laivą. Tai iš jų žinios matyti aiškiai, jog dar
šiandien jis parvyks ir jog dėl to rytoj, Sok-
ratai, reiks gyvenimas tau baigti.

II. SOKRATAS. Tad ir gerai, Kritonai!
Teesie ir taip, jeigu dievai taip nori. Bet aš tai
nemanau, kad šiandien jis parvyks.

KRITONAS. Iš ko tu spėji taip?

SOKRATAS. Aš pasakysiu tau. Mat, rei-
kia mirti man rytojaus dieną, kai tas laivas bus
parėjęs jau.

KRITONAS. Taip sako čia bent vyresnybė.

ΣΩ. Οὐ τοίνυν τῆς ἐπιούσης ἡμέρας οἶμαι αὐτὸ ἤξειν, ἀλλὰ τῆς ἐτέρας. τεκμαίρομαι δὲ ἐκ τινος ἐνυπνίου, ὃ ἐώρακα ὀλίγον πρότερον ταύτης τῆς νυκτός· καὶ κινδυνεύεις ἐν καιρῷ τι οὐκ ἐγείραι με.

ΚΡ. Ἦν δὲ δὴ τί τὸ ἐνύπνιον;

ΣΩ. Ἐδόκει τίς μοι γυνὴ προσελθοῦσα καλὴ καὶ εὐειδής, λευκὰ ἱμάτια ἔχουσα, καλέσαι με καὶ εἰπεῖν· ὦ Σώκρατες,

ἡματί κεν τριτάτῳ Φθίην ἐρίβωλον ἴκοιό.

ΚΡ. Ἄτοπον τὸ ἐνύπνιον, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἐναργὲς μὲν οὖν, ὡς γέ μοι δοκεῖ, ὦ Κρίτων.

III. ΚΡ. Λίαν γε, ὡς ἔοικεν. ἀλλ', ὦ δαιμόνιε Σώκρατες, ἔτι καὶ νῦν ἐμοὶ πείθου καὶ σώθητι ὡς ἐμοί, ἐὰν σὺ ἀποθάνης, οὐ μίᾳ συμφορᾷ ἐστίν, ἀλλὰ χωρὶς μὲν τοῦ ἐσπερήσθαι τοιούτου ἐπιτηδείου, οἷον ἐγὼ οὐδένα μὴ ποτε εὐρήσω, ἔτι δὲ καὶ πολλοῖς δόξω, οἳ ἐμὲ καὶ σὲ μὴ σαφῶς ἴσασιν, ὡς οἷός τ' ὦν σε σώζειν, εἰ ἤθελον ἀναλίσκειν χρήματα, ἀμελεῖσαι· καίτοι τίς ἂν αἰσχιῶν εἴη ταύτης δόξα ἢ δοκεῖν χρήματα περὶ πλείονος ποιεῖσθαι ἢ φίλους; οὐ γὰρ πείσονται οἱ πολλοί, ὡς σὺ αὐτὸς οὐκ ἠθέλησας ἀπιέναι ἐνθένδε ἡμῶν προθυμουμένων.

ΣΩ. Ἄλλὰ τί ἡμῖν, ὦ μακάριε Κρίτων, οὕτω τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλει; οἳ γὰρ ἐπιεικέστατοι,

SOKRATAS. Tad aš manau, kad jis pareis ne šią, beauštančią, bet kitą dar, rytojaus dieną. Spėju tai iš sapno, žįnakt mano tik prieš valandėlę dar sapnuoto. Gal kaip tik gerai ir padaryta tavo, kad nebudinta manęs.

KRITONAS. Ir kas gi buvo tai per sapnas?

SOKRATAS. Tarytum, štai viena graži, b
dailios lyties moteriškė, baltais rūbais, priėjo in mane ir, vardu vadindama, man tarė: „Sokratai, trečiąją dieną atvyksi derlingojon Phtijon“.

KRITONAS. Koks keistas sapnas tas, Sokratai!

SOKRATAS. Tai ženklus, Kritonai, kaip man rodosi.

III. KRITONAS. Ir perlabai, manding! Bet ir dabar, Sokratai brangusai, dar paklausyk manęs ir gelbėkis. Juk man, jei numirsi, tai ne viena nelaimė bus: be to, kad aš nustosiu prietelio tokio, kokio niekad ir niekur nerasiu, dar daugeliui, kas nepažįsta mudviejų gerai, aš rodysiuos nepasirūpinęs tave išgelbėti, nors ir galėjęs, jei nepagailėjęs būčiau pinigų. Ir kas pikčiau galėtų būti už tą girdą, kaip intariamiems mums būti, jogei pinigų daugiau mes vertinam, nei savo prietelius? Agi nepatikės dauguomenė, jog tu išeiti iš čionai nepanorėjai pats, nors mūsų rimtas buvo rūpestis.

SOKRATAS. Ir kam sielotis mums, Kritonai tu mielasis, ką čia pasakys minia? Juk

ὧν μᾶλλον ἀξίον φροντίζειν, ἡγήσονται αὐτὰ οὕτω πεπραχθῆναι, ὥσπερ ἂν πραχθῆ.

ΚΡ. Ἄλλ' ὁρᾷς δὴ, ὅτι ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες, καὶ τῆς τῶν πολλῶν δόξης μέλειν. αὐτὰ δὲ δηλατὰ παρόντα νυνί, ὅτι οἳοί τ' εἰσὶν οἱ πολλοὶ οὐ τὰ σμικρότατα τῶν κακῶν ἐξεργάζεσθαι, ἀλλὰ τὰ μέγιστα σχεδόν, ἐὰν τις ἐν αὐτοῖς διαβεβλημένος ᾖ.

ΣΩ. Εἰ γὰρ ὠφελον, ὦ Κρίτων, οἳοί τ' εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ἐργάζεσθαι, ἵνα οἳοί τ' ἦσαν καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα, καὶ καλῶς ἂν εἶχεν. νῦν δὲ οὐδέτερα οἳοί τε· οὔτε γὰρ φρόνιμον οὔτε ἄφρονα δυνατοὶ ποιῆσαι, ποιούσαι δὲ τοῦτο, ὅ τι ἂν τύχωσιν.

IV. ΚΡ. Ταῦτα μὲν δὴ οὕτως ἐχέτω· τάδε δέ, ὦ Σώκρατες, εἰπέ μοι. ἄρα γε μὴ ἐμοῦ προμηθῆ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, μή, ἐὰν σὺ ἐνθένδε ἐξέλθῃς, οἱ συκοφάνται ἡμῖν πράγματα παρέχωσιν ὡς σὲ ἐνθένδε ἐκκλέψασιν, καὶ ἀναγκασθῶμεν ἢ καὶ πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀποβαλεῖν ἢ συχνὰ χρήματα ἢ καὶ ἄλλο τι πρὸς τούτοις παθεῖν; εἰ γὰρ τι τοιοῦτον φοβῆ, ἕασον αὐτὸ χαίρειν· ἡμεῖς γάρ που δίκαιοι ἐσμεν σώσαντές σε κινδυνεύειν τοῦτον τὸν κίνδυνον καί, ἐὰν δέη, ἔτι τούτου μείζω. ἀλλ' ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλλως ποιεῖ.

ΣΩ. Καὶ ταῦτα προμηθοῦμαι, ὦ Κρίτων, καὶ ἄλλα πολλά.

padorieji, protingieji žmonės, dėl kurių daugiau susimąstyti verta, pamanyš, jog atsitiko taip, kaip atsitikę yra.

KRITONAS. Bet jau matai, Sokratai, kad mums tenka susirūpinti ir nuomone minios. Iš to, kas darosi dabar, yra peraišku, jogei žmonės gali pridaryti ne mažiausia, bet tiesiog daugiausia blogo, jei pikta kas skelbiamas yra jų tarpe.

SOKRATAS. Tegalic, Kritonai, minios ir daugiau blogo pridaryti, tada galėtų ir daugiau sia gero. Tai puiku būtų! Bet jos negali nei katraip, — nei šio nei to. Nestengia jos žmogaus nei neprotingo, nei protingo padaryti, o padaro tai, kas pasitaiko.

IV. KRITONAS. Tegu tikrai būtų ir taip. Bet pasakyk, Sokratai, man štai ką: ar tu nesusi rūpinęš jau kartais dėl manęs ir dėl kitų draugų, kad, tau iš čia ištrūkus, indavėjai mums nepridarytų nesmagumų, kam tave iš čia mes išvogėme, ir kad mums netektų, mat, prarasti visas savo turtas arba eibės pinigų ir dar, be to, nekliūtų mums ko kito? Jei bijai tokių dalykų, tai juk niekis! Agi mes, tave begelbėdami, priderame stoti šitokin pavojun ir, jeigu prireiktų, tai ir didesnį už tą. Tad paklausk manęs ir šitai padaryk!

SOKRATAS. Aš susirūpinęš ir tuo, Kritonai, ir kitu kuo daugeliu.

ΚΡ. Μήτε τοίνυν ταῦτα φοβοῦ· καὶ γὰρ οὐδὲ πολὺ τάργυριόν ἐστιν, ὃ θέλουσι λαβρόντες τινὲς σῶσαι σε καὶ ἐξαγαγεῖν ἐνθάδε. ἔπειτα οὐχ ὄραξ τούτους τοὺς συκοφάντας ὡς εὐτελεῖς, καὶ οὐδὲν ἂν δέοι ἐπ' αὐτοὺς πολλοῦ ἀργυρίου; σοὶ δὲ ὑπάρχει μὲν τὰ ἐμὰ χρήματα, ὡς ἐγὼ οἶμαι, ἱκανά· ἔπειτα καὶ εἴ τι ἐμοῦ κηδόμενος οὐκ οἶει δεῖν ἀναλίσκειν τὰμά, ξένοι οὗτοι ἐνθάδε ἔτοιμοι ἀναλίσκειν· εἰς δὲ καὶ κεκόμικεν ἐπ' αὐτὸ τοῦτο ἀργύριον ἱκανόν, Σιμμίας ὁ Θηβαῖος· ἔτοιμος δὲ καὶ Κέβης καὶ ἄλλοι πολλοὶ πάνυ, ὥστε, ὅπερ λέγω, μήτε ταῦτα φοβούμενος ἀποκάμης σαυτὸν σῶσαι, μήτε, ὃ ἔλεγες ἐν τῷ δικαστηρίῳ, δυσχερές σοι γενέσθω, ὅτι οὐκ ἂν ἔχοις ἐξελεῖσθαι, ὃ τι χρῆο σαυτῷ· πολλαχοῦ μὲν γὰρ καὶ ἄλλοσε, ὅποι ἂν ἀφίκη, ἀγαπήσουσί σε· ἐὰν δὲ βούλη εἰς Θετταλίαν ἵέναι, εἰσὶν ἐμοὶ ἐκαὶ ξένοι, οἳ σε περὶ πολλοῦ ποιήσονται καὶ ἀσφάλειάν σοι παρέξονται, ὥστε σε μηδένα λυπεῖν τῶν κατὰ Θετταλίαν.

V. Ἐτι δέ, ὦ Σώκρατες, οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖς ἐπιχειρεῖν πρᾶγμα, σαυτὸν προδοῦναι, ἐξὸν σωθῆναι· καὶ τοιαῦτα σπεύδεις περὶ σαυτὸν γενέσθαι, ἅπερ ἂν καὶ οἱ ἐχθροὶ σου σπεύσαιέν τε καὶ ἔσπευσάν σε διαφθεῖραι βουλόμενοι, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς σαυτοῦ ἔμοιγε δοκεῖς προδιδόναι, οὓς σοὶ ἐξὸν καὶ ἐκτρέψαι καὶ ἐκπαιδεῦσαι οἰχλήσῃ καταλιπών, καὶ τὸ σὸν μέρος, ὃ τι ἂν τύχωσι, τοῦτο πράξουσιν· τεύξονται δέ, ὡς τὸ εἰκός, τοιούτων οἰάπερ εἴωθε

KRITONAS. Taigi nebijok nei to. Agi ir pinigų nedaug paimtų norintieji gelbėti tave ir iš čionai išvesti. Be to, ar nežinai tų indavėjų, kaip pigiai paperkami ir kaip nedaug tereiktų pinigų nulenkti jiems? O tavo reikalui yra bent mano lėšos; jų, manau, pakaktų. Jei tačiau vengtu tau būtų dėl manęs ir tu manytumei, jog nedera manųjų liesti, čia tie prašalaičiai pasiryžę duoti lėšų. Vienas tai ir atsinešęs turi pinigų tam reikalui gana: Simmijas iš Tėbų. Kėbetas ir daugelis kitų taip pat jau mielu noru duotų. Taigi, kaip sakau, nei tau, to rūpesčio kamuojamam, derėtų liautis gelbėjus save, nei, kaip sakei teisme, sielotis tau vertėtų, kad iš čia išėjęs nežinotum, kas ir bedaryti su savim. Juk daugel vietų ir svetur, kur tik nuvyktum, būsi sutiktas meilingai. Jei Tessalijon keliauti nori, tai turiu ten prietelių, pažįstamų, kurie tave labai jau gerbs ir tave priglaudę saugos, taip kad nei vienas tessalėnas tau nemalonumų nedarys.

V. Ir dar, Sokratai, regis man, tu neteisais imiesi darbo, pražudydamas save, nors galima tau išsigelbėti; ir tu dirbi savo nebūčiai taip stropiai, kaip galėtų dirbti tavo priešai, kaip yra jau padirbėję, tavo pražūties norėdami. Be to, man rodosi, tu savo sūnus, dar tikrus, išduodi klaikijam likimui; juos galėdamas užugdyti, išleisti ir žmonėsin, pameti juos dingęs; tavo kaltė bus, kad jie kaip tinkami manysis patys; jų buitis, veikiausia, bus tokia, kokia jau esti

γίγνεσθαι ἐν ταῖς ὀρφανίαις περὶ τοὺς ὀρφανούς. ἢ γὰρ οὐ χρὴ ποιεῖσθαι παιῖδας ἢ συνδιαταλαιπωρεῖν καὶ τρέφοντα καὶ παιδεύοντα· σὺ δὲ μοι δοκεῖς τὰ βραθυμώτατα αἰρεῖσθαι. χρὴ δὲ ἅπερ ἂν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἀνδρείος ἔλοιτο, ταῦτα αἰρεῖσθαι, φάσκοντά γε δὴ ἀρετῆς διὰ παντὸς τοῦ βίου ἐπιμελεῖσθαι· ὡς ἔγωγε καὶ ὑπὲρ σοῦ καὶ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν σῶν ἐπιτηδείων αἰσχύνομαι, μὴ δόξῃ ἅπαν τὸ πρᾶγμα τὸ περὶ σὲ ἀνανδρία τινὶ τῆ ἡμετέρα πεπραχθαι, καὶ ἡ εἰσοδος τῆς δίκης εἰς τὸ δικαστήριον, ὡς εἰσῆλθεν, ἐξὸν μὴ εἰσελθεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ ἀγὼν τῆς δίκης, ὡς ἐγένετο, καὶ τὸ τελευταῖον δὴ, τουτί, ὡςπερ κατάγελως τῆς πράξεως, κακία τινὶ καὶ ἀνανδρία τῆ ἡμετέρα διαπεφυγέναι ἡμᾶς δοκεῖν, οἴτινές σε οὐχὶ ἐσώσαμεν οὐδὲ σὺ σαυτόν, οἷόν τε ὄν καὶ δυνατόν, εἴ τι καὶ μικρὸν ἡμῶν ὄφελος ἦν. ταῦτα οὖν, ὦ Σώκρατες, ὅρα μὴ ἅμα τῷ κακῷ καὶ αἰσχρῷ ἢ σοὶ τε καὶ ἡμῖν. ἀλλὰ βουλεύου — μάλλον δὲ οὐδὲ βουλεύεσθαι ἔτι ὦρα, ἀλλὰ βεβουλεύεσθαι — μία δὲ βουλή· τῆς γὰρ ἐπιούσης νυκτὸς πάντα ταῦτα ἴδει πεπραχθαι, εἰ δ' ἔτι περιμενοῦμεν, ἀδύνατον καὶ οὐκέτι οἷόν τε. ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ, ὦ Σώκρατες, πείθου μοι καὶ μηδαμῶς ἄλλως ποίει.

VI. ΣΩ. ὦ φίλε Κρίτων, ἡ προθυμία σου πολ-
λοῦ ἀξία, εἰ μετὰ τινος ὀρθότητος εἴη· εἰ δὲ μή,

paprastai vienai vienu palikusiu našlaičių. Ag arba nereikia, mat, vaikų gimdyti arba su jais drauge ir vargas tenka vargti, ūgdant juos ir mokant. Tu pasirenki, man matos, kas lengviausia. Tam, kurs sakosi, kad jam rūpėjusi per visą jo gyvenimą dorybė, — tam nederėtų rinktis tai, ką tauras ir drąsus vyras nepasirinktų. O kai man, tai sarmata ir dėl tavęs, na, ir dėl mūsų, tavo artimų žmonių, kad rodysis, jog visa tau taip atsitiko vien per mūsų kažkokį baigštumą: skundas teisme atsidūrė, tad prieš jį ir stoti teko, nors ir buvo galima jo išsilenkti, ir pati bylos eiga tokia, kokia ji buvo, pagaliau ir tas jau galas iš tikrųjų, lyg ir pajuokimas viso to dalyko, kur per mūsų kažkokį jau netikumą ir baigštumą mums, tarytumei, slyste iš rankų ten išslydo taip, kad mes nebeišgelbėjom tavęs nei tu savęs, o betgi galima tai būtų buvę, jei nors truputį mes būtume kam tikę! Tad žiūrėk, Sokratai, kad, be tos nelaimės, tau ir mums dar gėdos nebūtų. Na, ryžkis! Bet, geriau pasakius, nebe metas ryžtis, reikia būti jau tik pasiryžusiam, ir tai viena vienintele linkme: ateinančią, mat, naktį visa turi būti padaryta. O jei mes dar lūkuriuosime, tai niekaip nebegalima bus susiversti. Taigi, žūt ar būt, Sokratai, tu klausyk manęs ir ne kitaip, bet taip, kaip aš sakau, daryk!

VI. SOKRATAS. Širdingas tavo rūpesnis, Kritonai tu mielasis, vertės būtų didelės, jei tik kiek pritiktų čia; jei ne, tai kuo didesnis, tuo

ὄσω μείζων, τοσοῦτω χαλεπωτέρα. σκοπεῖσθαι οὖν
χρὴ ἡμᾶς, εἴτε ταῦτα πρακτέον εἴτε μὴ· ὡς ἐγὼ οὖ
νῦν πρῶτον, ἀλλὰ καὶ ἀεὶ τοιοῦτος, οἷος τῶν ἐμῶν
μηδενὶ ἄλλω πείθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ, ὃς ἂν μοι λογι-
ζομένῳ βέλτιστος φαίνεται. τοὺς δὲ λόγους, οὓς ἐν
τῷ ἔμπροσθεν ἔλεγον, οὐ δύναμαι νῦν ἐκβαλεῖν, ἐπειδὴ
μοι ἤδη ἡ τύχη γέγονεν, ἀλλὰ σχεδόν τι ὅμοιοι φαί-
νονται μοι, καὶ τοὺς αὐτοὺς πρεσβεύω καὶ τιμῶ,
οὐσπερ καὶ πρότερον· ὣν ἕαν μὴ βελτίω ἔχωμεν
λέγειν ἐν τῷ παρόντι, εὖ ἴσθι, ὅτι οὐ μὴ σοι συγχω-
ρήσω, οὐδ' ἂν πλείω τῶν νῦν παρόντων ἢ τῶν πολ-
λῶν δύναμις ὥσπερ παιδᾶς ἡμᾶς μορμολύττηται, δεσ-
μοὺς καὶ θανάτους ἐπιπέμπουσα καὶ χρημάτων ἀφαι-
ρέσεις. πῶς οὖν ἂν μετριώτατα σκοποίμεθα αὐτά; εἰ
πρῶτον μὲν τοῦτον τὸν λόγον ἀναλάβοιμεν, ὃν σὺ
λέγεις περὶ τῶν δοξῶν, πότερον καλῶς ἐλέγετο ἐκάσ-
τοτε ἢ οὐ, ὅτι ταῖς μὲν δεῖ τῶν δοξῶν προσέχειν
τὸν νοῦν, ταῖς δὲ οὐ; ἢ πρὶν μὲν ἐμὲ δεῖν ἀποθνήσκειν
καλῶς ἐλέγετο, νῦν δὲ κατάδηλος ἄρα ἐγένετο, ὅτι
ἄλλως ἔνεκα λόγου ἐλέγετο, ἣν δὲ παιδιὰ καὶ φλυαρία
ὡς ἀληθῶς; ἐπιθυμῶ δ' ἐγωγ' ἐπισκέψασθαι, ὧ Κρί-
των, κοινὴ μετὰ σοῦ, εἰ τί μοι ἀλλοιότερος φανεῖται,
ἐπειδὴ ὧδε ἔχω, ἢ ὁ αὐτός, καὶ ἐάσομεν χαίρειν ἢ πει-
σόμεθα αὐτῷ. ἐλέγετο δὲ πως, ὡς ἐγῶμαι, ἐκάστοτε
ὧδε ὑπὸ τῶν οἰομένων τι λέγειν, ὥσπερ νυνδὴ ἐγὼ
ἔλεγον, ὅτι τῶν δοξῶν, ὃς οἱ ἄνθρωποι δοξάζουσιν,
δέοι τὰς μὲν περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι, τὰς δὲ μὴ. τοῦ-

ir inkyresnis. Ir dėl to mums reikia pamąstyti,
ar darytina man taip, ar ne. Kai aš, tai visuo-
met, ne tik dabar, toksai žmogus, kad negebu
klaudyti jokio kito žodžio, einančio man iš vi-
daus, kaip tik protingojo, kurs pagalvojus pa-
sirodo man geriausias. O nuo tųjų pažiūrų, ku-
rias pirma aš skelbiau, negaliu dabar juk atsi-
mesti, kai mane ištiko šita nebuitis; priešingai,
tos pažiūros visai tos pačios lieka mano akyse.
ir tas pačias gerbiu, kurių lenkiausi ir seniau.
Jeį ko geresnio mes už jas neturim šiandien
pasakyti, tai būk tikras, kad nenusileisiu tau,
jeį minios galybė dar smarkesnėmis, negu lig-
šiolei, priemonėmis mus it kūdikius baidys: ka-
lėjimu, mirtim ir turto atėmimais. Tad kaip
galėtume geriausiai tirti šį dalyką? Gal paėmus
pirma tas žodis, tavo taromas dėl nuomonių:
ar gerai sakyta buvo progai kiekvienai ar ne, d
kad nuomonių vienų tai reikia, o kitų nerei-
kia paisyti? Arba gerai gal buvo sakoma, kol
mirti nereikėjo man, o nū jau aišku tapo, jog
kalbos kas kita būta, — bet tik sau kalbėjus,—
iš tikrųjų būta žaismo, dyko galo tik šnekos?
Kai aš, tai jau labai norėčiau su tavim drauge.
Kritonai, pažiūrėti, ar to žodžio svoris, man
taip atsitikus, jau kitoks beesas ar tas pats pa-
likęs, ir dėl to sakysim, kad dievai nematy-
jo, arba toliau mes juo vaduosimės. Ir tie, ku-
rie tarydavosi nusimaną ką kalbą, visados sa-
kydavo, manding, taippat, kaip aš dabar sakiau:
kad nuomonės, kurių žmonės estį, vienos rei- c
kia vertinti labai, o kitos ne. Tai dėl dievų,

το, πρὸς θεῶν, ὦ Κρίτων, οὐ δοκεῖ καλῶς σοι λέγεσθαι; σὺ γάρ, ὅσα γε ἀνθρώπεια, ἐκτὸς εἰ τοῦ μέλλειν ἀποθνήσκειν αὔριον, καὶ οὐκ ἂν σε παρακρούοι ἢ παροῦσα συμφορὰ. σκόπει δὴ· οὐχ ἱκανῶς δοκεῖ σοι λέγεσθαι, ὅτι οὐ πάσας χρὴ τὰς δόξας τῶν ἀνθρώπων τιμᾶν, ἀλλὰ τὰς μὲν, τὰς δ' οὐ, οὐδὲ πάντων, ἀλλὰ τῶν μὲν, τῶν δ' οὐ; τί φῆσι; ταῦτα οὐχὶ καλῶς λέγεται;

ΚΡ. Καλῶς.

ΣΩ. Οὐκοῦν τὰς μὲν χρηστὰς τιμᾶν, τὰς δὲ πονηρὰς μὴ;

ΚΡ. Ναι.

ΣΩ. Χρησται δὲ οὐχ αἱ τῶν φρονίμων, πονηραὶ δὲ αἱ τῶν ἀφρόνων;

ΚΡ. Πῶς δ' οὐ;

VII. ΣΩ. Φέρε δὴ, πῶς αὖ τὰ τοιαῦτα ἐλέγετο; γυμναζόμενος ἀνὴρ καὶ τοῦτο πράττων πότερον παντὸς ἀνδρὸς ἐπαίνω καὶ ψόγω καὶ δόξῃ τὸν νοῦν προσέχει, ἢ ἐνὸς μόνου ἐκείνου, ὅς ἂν τυγχάνῃ ἰατρὸς ἢ παιδοτρίβης ὢν;

ΚΡ. Ἐνὸς μόνου.

ΣΩ. Οὐκοῦν φοβεῖσθαι χρὴ τοὺς ψόγους καὶ ἀσπάζεσθαι τοὺς ἐπαίνους τοὺς τοῦ ἐνὸς ἐκείνου, ἀλλὰ μὴ τοὺς τῶν πολλῶν;

ΚΡ. Δῆλα δὴ.

ΣΩ. Ταύτη ἄρα αὐτῷ πρακτέον καὶ γυμναστέον καὶ ἐδαστέον γε καὶ ποτέον, ἢ ἂν τῷ ἐνὶ δοκῇ, τῷ ἐπιστάτῃ καὶ ἐπαλοντι, μᾶλλον ἢ ἢ ζύμπασι τοῖς ἄλλοις.

Kritonai, ar tau nesirodo, kad gerai čia pasakyta? Žmogiškai taip menant, tau nelemta juk rytojaus dieną mirti, ir negali šita nebuitis sutrikinti tavo. Tad žiūrai: argi neteisinga būtų, tavo manymu, sakyti, jog ne visos, o tik vienos nuomonės žmonių tereikia gerbti, kitos ne, ir ne visų žmonių, tik kaikiurių, kitų jau ne. Ką tu manai? Ar neteisingai pasakyta?

KRITONAS. Taip, teisingai.

SOKRATAS. Vadinas, gerosios tai reikia gerbti, o netikusios — nereikia?

KRITONAS. Žinoma.

SOKRATAS. Geros tai žmonių protinųjų nuomonės, netikusios tai neprotingų?

KRITONAS. Jau ne kitaip.

VII. SOKRATAS. Na, gerai. O kaipgi buvo kalbama šiuo klausymu: žmogus, kurs atsidėjęs lamdo savo kūną, patūruoja bet kieno ar ano tik vieno gydytojo bei lamdymo mokytojo nuomonės gyrimų ir peikimų?

KRITONAS. Ano tik vieno.

SOKRATAS. Vadinasi, ano tik vieno, ne minios, bijoti reikia papeikimų ir džiaugtis jo tik pagyrimais.

KRITONAS. Tai aišku.

SOKRATAS. Tad reikia žmogui elgtis, lamdyti save, ir valgyti ir gerti taip, kaip rodo si geriau anam vienam, tam jo vadovui, nusimančiam tuose dalykuose, negu kaip rodytus visiems kitiems.

ΚΡ. Ἔστι ταῦτα.

ΣΩ. Εἶεν. ἀπειθήσας δὲ τῷ ἐνὶ καὶ ἀτιμάσας αὐτοῦ τὴν δόξαν καὶ τοὺς ἐπαίνους, τιμήσας δὲ τοὺς τῶν πολλῶν λόγους καὶ μηδὲν ἐπαϊόντων, ἄρα οὐδὲν κακὸν πείσεται;

ΚΡ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΣΩ. Τί δ' ἔστι τὸ κακὸν τοῦτο; καὶ ποῖ τείνει, καὶ εἰς τί τῶν τοῦ ἀπειθοῦντος;

ΚΡ. Δῆλον ὅτι εἰς τὸ σῶμα· τοῦτο γὰρ διόλλυσι.

ΣΩ. Καλῶς λέγεις. οὐκοῦν καὶ τᾶλλα, ὦ Κρίτων, οὕτως, ἵνα μὴ πάντα διώμεν, καὶ δὴ καὶ περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων καὶ αἰσχροῶν καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν, περὶ ὧν νῦν ἡ βουλή ἡμῖν ἔστιν, πότερον τῇ τῶν πολλῶν δόξῃ δεῖ ἡμᾶς ἐπεσθαι καὶ φοβεῖσθαι αὐτὴν ἢ τῇ τοῦ ἐνός, εἴ τις ἔστιν ἐπαίων, ὃν δεῖ καὶ αἰσχύνεσθαι καὶ φοβεῖσθαι μᾶλλον ἢ σύμπαντας τοὺς ἄλλους; ἢ εἰ μὴ ἀκολουθήσομεν, διαφθερούμεν ἐκεῖνο καὶ λωβησόμεθα, ὃ τῷ μὲν δικαίῳ βέλτιον ἐγίγνετο, τῷ δὲ ἀδίκῳ ἀπώλλυτο, ἢ οὐδὲν ἔστι τοῦτο;

ΚΡ. Οἶμαι ἔγωγε, ὦ Σώκρατες.

VIII. ΣΩ. Φέρε δὴ, ἐὰν τὸ ὑπὸ τοῦ ὑγιεινοῦ μὲν βέλτιον γινόμενον, ὑπὸ τοῦ νοσώδους δὲ διαφθειρόμενον διωλέσωμεν πειθόμενοι μὴ τῇ τῶν ἐπαϊόντων δόξῃ, ἄρα βιωτὸν ἡμῖν ἔστι διεφθαρμένου αὐτοῦ; ἔστι δὲ που τοῦτο τὸ σῶμα, ἢ οὐχί;

KRITONAS. Tikra tiesa.

SOKRATAS. Gerai. Bet jeigu neklausys to vieno, jeigu niekins jojo nuomonę ir gyrimus, tai, nusilenkęs tos minios, nors nieko neišmanančios, šnekoms, ar nepritirs jau nieko pikto?

KRITONAS. Kaipgi ne!

SOKRATAS. O kas yra tas pikta? Kan, kurin daiktan pataiko tam, kuris neklauso?

KRITONAS. Matyti, kūnan; agi jį sunčikia.

SOKRATAS. Gerai kalbi. Tad ir kitais, Kritonai, kartais esti taip, kad visa iš eilės nepasakojus? Juk yra ta pat ir kalbant apie teisės bei neteisės, bjaurio, grožio, gėrio, blogio dalykus, apie kuriuos dabar mes tariamės? Ar čia mums reikia sekti nuomone minių ir jos bijoti, ar to vieno tik, jei kas rastųsi nusimanąs, kurio daugiau mums dera lenktis ir bijoti, kaip visų kitų? Jei mes neseksim juo, tad sugadin-sim ir sužeisim tai, kas nuo teisybės darosi geresnis, o nuo neteisybės nyksta. Na, argi ne taip?

KRITONAS. Ir man taip rodosi, Sokra-tai.

VIII. SOKRATAS. Na, gerai. Jei mes, klausydami nenusimanančiųjų nuomonės, sunaikintume tai, kas nuo sveikos tvarkos gerėja, o nuo liguistos genda, tad ar verta, tam laikam sugedus, begyventi mums? Juk tai bus kūnas? Ar ne taip?

KP. Ναί.

ΣΩ. Ἄρ' οὖν βιωτὸν ἡμῖν ἐστὶν μετὰ μοχθηροῦ καὶ διεφθαρμένου σώματος;

KP. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Ἄλλὰ μετ' ἐκείνου ἄρ' ἡμῖν βιωτὸν διεφθαρμένου, ἢ τὸ ἀδικον μὲν λαβᾶται, τὸ δὲ δίκαιον ὀνίνησιν; ἢ φαυλότερον ἡγούμεθα εἶναι τοῦ σώματος ἐκεῖνο, ὃ τι ποτ' ἐστὶ τῶν ἡμετέρων, περὶ ὃ ἢ τε ἀδικία καὶ ἢ δικαιοσύνη ἐστίν;

KP. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Ἄλλὰ τιμώτερον;

KP. Πολύ γε.

ΣΩ. Οὐκ ἄρα, ὦ βέλτιστε, πάνυ ἡμῖν οὕτω φροντιστέον, τί ἐροῦσιν οἱ πολλοὶ ἡμᾶς, ἀλλ' ὃ τι ὁ ἐπαίων περὶ τῶν δικαίων καὶ ἀδίκων, ὃ εἷς, καὶ αὐτῇ ἢ ἀλήθεια. ὥστε πρῶτον μὲν ταύτη οὐκ ὀρθῶς εἰσηγῆ, εἰσηγούμενος τῆς τῶν πολλῶν δόξης δεῖν ἡμᾶς φροντίζειν περὶ τῶν δικαίων καὶ καλῶν καὶ ἀγαθῶν καὶ τῶν ἐναντίων. Ἄλλὰ μὲν δὴ, φαίη γ' ἂν τις, οἷοί τε εἰσιν ἡμᾶς οἱ πολλοὶ ἀποκτινύναι.

KP. Δῆλα δὴ καὶ ταῦτα, φαίη γὰρ ἂν, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἀληθῆ λέγεις, ἀλλ', ὦ θαυμάσιε, οὗτός τε ὁ λόγος, ὃν διεληλύθαμεν, ἔμοιγε δοκεῖ ἔτι ὁμοίος εἶναι τῷ καὶ πρότερον καὶ τόνδε αὖ σκόπει, εἰ ἔτι μένει ἡμῖν ἢ οὐ, ὅτι οὐ τὸ ζῆν περὶ πλείστου ποιητέον, ἀλλὰ τὸ εὖ ζῆν.

KP. Ἄλλὰ μένει.

KRITONAS. Taip.

SOKRATAS. Tad ar verta mums jau begyventi su netikusiu, sugedusiu tuo kūnu?

KRITONAS. Žinoma, kad ne.

SOKRATAS. O su tuo sugedusiu, kuriam žalon išcina neteisybė, o naudon teisybė, ar beverta mums gyventi? Gal tą mūsų dalį, šiaip * ar taip jau menamą, kur neteisybės ir teisybės būstas, menkesne mes laikome už kūną? 48

KRITONAS. Niekados!

SOKRATAS. Priešingai, prakilnesne?

KRITONAS. Ir daug prakilnesne.

SOKRATAS. Vadinasi, mano tu gerasis, jau nereikia taip labai galvos sau sukti, ką minia kalbės apie mus, bet ką sakys tasai, kuris išmano, kas teisinga ir kas neteisinga, — tik jis vienas ir pati tiesa. Tad iš pradžios jau netikru keliu vedi čia, manydamas, kad minios mums nuomonė rūpėti turi, kalbant, kas teisinga ir gražu ir gera, na, ir kas tam priešinga... Beje, b * agi gal vienas kitas pasakys, kad ta minia gyvatą gali mums atimti.

KRITONAS. Aišku juk ir tai, Sokratai. Gal tikrai kas pasakys.

SOKRATAS. Tu sakai teisybę. Ag tas dėsnis, mūsų tik išnagrinėtas, mielasai, bent tavo nuomone, tebėr tolygios galios dar, kaip ir pirma. Ir šitą dėsni vėl žiūrėk, ar tebegalsta mums ar ne: kad ne gyvenimas iš viso, bet gyvenimas tik geras reikia vertinti augščiaušiai.

KRITONAS. Žinoma, jis tebegalsta.

ΣΩ. Τὸ δὲ εὖ καὶ καλῶς καὶ δικαίως ὅτι ταύ-
τόν ἐστιν, μένει ἢ οὐ μένει;

ΚΡ. Μένει.

ΙΧ. ΣΩ. Οὐκοῦν ἐκ τῶν ὁμολογουμένων τοῦτο
σκεπτέον, πότερον δίκαιον ἐμὲ ἐνθένδε πειρᾶσθαι
ἐξιέναι μὴ ἀφιέντων Ἀθηναίων, ἢ οὐ δίκαιον καὶ ἐὰν
μὲν φαίνεται δίκαιον, πειρώμεθα, εἰ δὲ μή, ἐῷμεν. ἄς
δὲ σὺ λέγεις τὰς σκέψεις περὶ τε ἀναλώσεως χρη-
μάτων καὶ δόξης καὶ παιδῶν τροφῆς, μὴ ὡς
ἀληθῶς ταῦτα, ὦ Κρίτων, σκέμματα ἢ τῶν βραδίας
ἀποκτινύντων καὶ ἀναβιωσκομένων γ' ἂν, εἰ οἳοί τ'
ἦσαν, οὐδενὶ ξὺν νῶ, τούτων τῶν πολλῶν. ἡμῖν δ',
ἐπειδὴ ὁ λόγος οὕτως αἰρεῖ, μὴ οὐδὲν ἄλλο σκεπτέον
ἢ ἢ, ὅπερ νυνδὴ ἐλέγομεν, πότερον δίκαια πράξομεν
καὶ χρήματα τελούντες τούτοις τοῖς ἐμὲ ἐνθένδε
ἐξάξουσιν καὶ χάριτας, καὶ αὐτοὶ ἐξάγοντές τε καὶ
ἐξαγόμενοι, ἢ τῇ ἀληθείᾳ ἀδικήσομεν πάντα ταῦτα
ποιούντες; κἂν φαινώμεθα ἀδικοῦντα αὐτὰ ἐργαζόμενοι,
μὴ οὐ δὲ ὑπολογίζεσθαι, οὐτ' εἰ ἀποθνήσκων δεῖ πα-
ραμένοντας καὶ ἡσυχίαν ἄγοντας, οὔτε ἄλλο ὅτιοῦν
πάσχειν πρὸ τοῦ ἀδικεῖν.

ΚΡ. Καλῶς μὲν μοι δοκεῖς λέγειν, ὦ Σώκρατες;
ἄρα δέ, τί δρῶμεν.

ΣΩ. Σκοπῶμεν, ὦ ἀγαθέ, κοινῇ, καὶ εἰ πῃ
ἔχεις ἀντιλέγειν ἐμοῦ λέγοντος, ἀντίλεγε, καὶ σοι

SOKRATAS. O tas dėsnis, jogei gėris,
grožis ir teisybė yra ta pat, palikti turi ar ne-
turi?

KRITONAS. Turi.

ΙΧ. SOKRATAS. Vadinasi, iš to, su kuo
sutinkame, žiūrėti reikia, ar teisinga man mė-
ginti iš čionai išeiti, nors neleidžia atėniečiai,
ar jau neteisinga; ir jei rodytusi teisinga, tai c
mėginkime, jei ne, tai liaukimės. O tau, ką tu
sakai, tos pastabos dėl išlaidžio, apžodo, dėl vai- *
kų išauklėjimo, iš tikrųjų kad nebūtų tik, Kri-
tonai, tu žmonių protavimas, kurie mirtim leng-
vokai smerkia ir kurie vėl paskum begaivintų
mirusius, jei tik valiotų; tai nenuovokų, minios
protavimas. Bet mums, kadangi sveikas protas
rodo šitaip, reikia nieko kita nežiūrėti, kaip
vien to, ką tik dabar kalbėjom: ar teisingai
elgsimės, jei duosim pinigų ir dėkui dar saky-
sim tiems, kurie apsiima iš čia mane išvesti,
ir jei patys mes vieni vaduosim, o kiti vaduo-
tis leisimės, ar gal tikrai mes teisei nusiženg- d
sim, visa tat darydami. Ir jeigu pasirodytu, kad
taip darydami nusidedam, tai nebereikėtų, nuo-
dėmės akivaizdoje, paisyti, ar teks jau mirti, pa-
likus čia ramiai beglūdint, ar kentėti bet kuri
kita kančia.

KRITONAS. Man regis, tu gerai sakai,
Sokratai. Bet žiūrėk, kas mums daryti.

SOKRATAS. Žiūraime, tu mano gerasai, c
kartu, ir jei man kalbant turi kur priešais pasakyti
ką, tad sakai, paklausysiu aš tavęs; jei neturi, tad

πείσομαι εἰ δὲ μή, παῦσαι ἤδη, ὦ μακάριε, πολλάκις μοι λέγων τὸν αὐτὸν λόγον, ὡς χρὴ ἐνθένδε ἀκόντων Ἀθηναίων ἐμὲ ἀπιέναι· ὡς ἐγὼ περὶ πολλοῦ ποιῶμαι πείσας σε ταῦτα πράττειν, ἀλλὰ μὴ ἄκοντος. ὄρα δὲ δὴ τῆς σκέψεως τὴν ἀρχήν, ἐάν σοι ἱκανῶς λέγηται, καὶ πειρῶ ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον, ἢ ἂν μάλισ-
τα οἶη.

ΚΡ. Ἀλλὰ πειράσομαι.

Χ. ΣΩ. Οὐδενὶ τρόπῳ φαμέν ἐκόντας ἀδικητέον εἶναι, ἢ τινι μὲν ἀδικητέον τρόπῳ, τινι δὲ οὐ; ἢ οὐ-
δαμῶς τό γε ἀδικεῖν οὔτε ἀγαθὸν οὔτε καλόν, ὡς
πολλάκις ἡμῖν καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ ὠμολογήθη;
ὅπερ καὶ ἄρτι ἐλέγετο· ἢ πᾶσαι ἡμῖν ἐκεῖναι αἱ
πρόσθεν ὁμολογίαι ἐν ταῖσδε ταῖς ὀλίγαις ἡμέραις
ἐκκεχυμέναι εἰσίν, καὶ πάσαι, ὦ Κρίτων, ἄρα τηλοκοῖδε
γέροντες ἄνδρες πρὸς ἀλλήλους σπουδῆ διαλεγόμενοι
ἐλάθομεν ἡμᾶς αὐτοὺς παιδῶν οὐδὲν διαφέροντες; ἢ
παντὸς μᾶλλον οὕτως ἔχει, ὥσπερ τότε ἐλέγετο ἡμῖν,
εἴτε φασὶν οἱ πολλοὶ εἴτε μή, καὶ εἴτε δεῖ ἡμᾶς ἐπι-
τῶνδε χαλεπώτερα πάσχειν εἴτε καὶ πραότερα, ὅμως
τό γε ἀδικεῖν τῷ ἀδικοῦντι καὶ κακὸν καὶ αἰσχροὺν
τυγχάνει ὃν παντὶ τρόπῳ; φαμέν ἢ οὐ;

ΚΡ. Φαμέν.

ΣΩ. Οὐδαμῶς ἄρα δεῖ ἀδικεῖν;

ΚΡ. Οὐ δῆτα.

liaukis nuolatai kalbėjęs man ta pat, kad reikia
man iš čia išeit, nors tai atėniečių valiai prie-
šinga. Juk man labai svarbu, tavo intikinus, o
ne prieš tavo valią, ryžtis šioje byloje. Tad ypa-
čiai tyrimo pradžių insimink, ar ji pakankamai 49
inrodyta, ir pamėgink atsakyti mano klausimuo-
sin, kaip manysi, kad geriausia.

KRITONAS. Tad jau pamėginsiu.

X. SOKRATAS. Ar kad jokia proga, ma-
nom, nedera mums savo noru neteislingai elgtis,
ar kad vienu žygiu galime neteisūs būti, o kitu
jau ne? ar kad neteislingai elgtis visuomet yra
ir negerai ir negražu, kaip ne syki ir pirma su
tuo sutikdavom abu? Juk tik dabar kalbėta buvo
apie tai. Argi tos visos mintys, pirmai mūsų su-
tiktos, per tas kelias dienas jau būtų išgaravu-
sios? Ir taip ilgai, Kritonai, mes, tokie jau se-
niai vyrai būdami, nejutome, kad mūsų, pažiūrė-
ti, rimtai vieno su kitu kalbėjusių, niečnieku bet-
gi nuo vaikų nesiskirta? Rasit, šiaip ar taip jau
vertus, lieka taip, kaip mes tada kalbėjome: ar
pritaria tam minios ar nepritaria, sunkesnės ar
lengvesnės nebuities, kaip šita, mums pritirti
tektų, — neteisingas elgesys vistiek piktan iš-
eina ir pridaro gėdos tam, kurs neteislingai el-
giasi? Sutinkame su tuo ar ne?

KRITONAS. Sutinkame.

SOKRATAS. Taigi, niekuomet nereikia
neteisingai elgtis.

KRITONAS. Žinoma, kad ne.

ΣΩ. Οὐδὲ ἀδικούμενον ἄρα ἀνταδικεῖν, ὡς οἱ πολλοὶ οἴονται, ἐπειδὴ γε οὐδαμῶς δεῖ ἀδικεῖν.

ΚΡ. Οὐ φαίνεται.

ΣΩ. Τί δὲ δὴ; κακουργεῖν δεῖ, ὦ Κρίτων, ἢ οὐ;

ΚΡ. Οὐ δεῖ δὴπου, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Τί δέ; ἀντικακουργεῖν κακῶς πάσχοντα, ὡς οἱ πολλοὶ φασιν, δίκαιον ἢ οὐ δίκαιον;

ΚΡ. Οὐδαμῶς.

ΣΩ. Τὸ γὰρ που κακῶς ποιεῖν ἀνθρώπους τοῦ ἀδικεῖν οὐδὲν διαφέρει.

ΚΡ. Ἀληθῆ λέγεις.

ΣΩ. Οὔτε ἄρα ἀνταδικεῖν δεῖ οὔτε κακῶς ποιεῖν οὐδένα ἀνθρώπων, οὐδ' ἂν ὅτιοῦν πάσχη ὑπ' αὐτῶν. καὶ ἔρα, ὦ Κρίτων, ταῦτα καθομολογῶν, ὅπως μὴ παρὰ δόξαν ὁμολογήσῃ. οἶδα γάρ, ὅτι ὀλίγοις τισὶ ταῦτα καὶ δοκεῖ καὶ δόξει. οἷς οὖν οὕτω δέδοκται καὶ οἷς μὴ, τούτοις οὐκ ἔστι κοινὴ βουλή, ἀλλ' ἀνάγκη τούτους ἀλλήλων καταφρονεῖν, ὑρῶντας ἀλλήλων τὰ βουλευόμενα. σκόπει δὴ οὖν καὶ σὺ εὖ μάλα, πότερον κοινωνεῖς καὶ συνδοκεῖ σοὶ καὶ ἀρχώμεθα ἐντεῦθεν βουλευόμενοι, ὡς οὐδέποτε ὀρθῶς ἔχοντος οὔτε τοῦ ἀδικεῖν οὔτε τοῦ ἀνταδικεῖν οὔτε κακῶς πάσχοντα ἀμύνεσθαι ἀντιδρῶντα κακῶς, ἢ ἀφίστασαι καὶ οὐ κοινωνεῖς τῆς ἀρχῆς; ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ πάλαι οὕτω

SOKRATAS. Vadinasi, nei tas, kam neteisybė daroma, atsimokėti neteisybe, kaip minia galvoja, neprivalo, nes iš viso nevalia juk elgtis neteisingai.

KRITONAS. Aišku: nevalia.

SOKRATAS. O kaipgi čia, Kritonai? . . .
Pikta kam daryti ar valia ar ne?

KRITONAS. Žinoma, kad nevalia, Sokratai.

SOKRATAS. Kaipgi?.. Jei kas, pikta daromas, piktu ir atsilygina, ar tat yra teisinga, kaip minia kad sako, ar jau neteisinga?

KRITONAS. Visiškai jau neteisinga.

SOKRATAS. Nes žmonėms daryti pikta yra juk ta pat, kaip neteisingai elgtis.

KRITONAS. Tu sakai teisybę.

SOKRATAS. Vadinasi, nereikia nei piktuojai atsisteisti, nei piktai daryti nei vienam žmogui, jei dargi tektų kažinko iš jų kentėti. Ir žiūrėk, Kritonai, kad, sutikdamas su tuo, prieš savo nuomonę tu nesutiktum, nes žinau, jog tik nedaugelis taip mano ir manys. Kai vienas mąsto taip, o kitas ne, tai santarvės tarp jų bendros nėra; tad jie, priešingai, nebeišvengiamai kits kitą niekina, matydami, katrie kaip ryžtasi. Tad pagalvok ir tu labai gerai, ar su manim dedies, ar sutinki su mano pažiūra ir ar pradėti tartis mums nuo to, jog niekad nederai nei neteisingai elgtis, nei už neteisybę neteisybe atsilyginti, nei pikta daromam piktu atsimokėti darbu. O gal atsitrauki nuo manęs ir nebepritari tam pagrindiniam dėsniui? Man tai

καὶ νῦν ἔτι δοκεῖ, σοὶ δὲ εἶ πῃ ἄλλη δέδοκται, λέγε καὶ δίδασθε. εἰ δ' ἐμμένεις τοῖς πρόσθε, τὸ μετὰ τοῦτο ἄκουε.

ΚΡ. Ἄλλ' ἐμμένω τε καὶ συνδοκεῖ μοι ἀλλὰ λέγε.

ΣΩ. Λέγω δὴ αὖ τὸ μετὰ τοῦτο, μᾶλλον δ' ἐρωτῶ πότερον, εἰ ἂν τις ὁμολογήσῃ τῷ δίκαια ὄντα, ποιητέον ἢ ἐξαπατητέον;

ΚΡ. Ποιητέον.

XI. ΣΩ. Ἐκ τούτων δὴ ἄθρει ἀπιόντες ἐνθὲνδε ἡμεῖς μὴ πείσαντες τὴν πόλιν πότερον κακῶς τινὰς ποιούμεν, καὶ ταῦτα οὐς ἤκιστα δεῖ, ἢ οὐ; καὶ ἐμμένομεν οἷς ὁμολογήσαμεν δίκαιος οὔσιν ἢ οὐ;

ΚΡ. Οὐκ ἔχω, ὦ Σώκρατες, ἀποκρίνασθαι πρὸς ὃ ἐρωτᾷς· οὐ γὰρ ἐνοῶ.

ΣΩ. Ἄλλ' ὧδε σκόπει εἰ μέλλουσιν ἡμῖν ἐνθὲνδε εἶτε ἀποδιδράσκειν, εἴθ' ὅπως δεῖ ὀνομάσαι τοῦτο, ἐλθόντες οἱ νόμοι καὶ τὸ κοινὸν τῆς πόλεως ἐπιστάντες ἔροιντο· εἰπέ μοι, ὦ Σώκρατες, τί ἐν νῶ ἔχεις ποιεῖν; ἄλλο τι ἢ τούτῳ τῷ ἔργῳ, ᾧ ἐπιχειρεῖς, διανοῆ τούς τε νόμους ἡμᾶς ἀπολέσαι καὶ σύμψασαν τὴν πόλιν τὸ σὸν μέρος; ἢ δοκεῖ σοι οἷόν τε ἔτι ἐκείνην τὴν πόλιν εἶναι καὶ μὴ ἀνατετράφθαι, ἐν ᾗ ἂν αἰ γενομένη δίκαια μὴδὲν ἰσχύωσιν, ἀλλὰ ὑπὸ ἰδιωτῶν ἄκυροί τε γίγνωνται καὶ διαφθείρωνται; τί ἐροῦμεν,

ir pirma taip rodės ir dabar tebesirodo. O jei tau kitaip kaip rodos, tai sakyk ir aiškink. Jei tačiau senosios nuomonės vis tebesilaikai, tai paklausyk toliau.

KRITONAS. Žinoma, kad tebesilaikau, ir man, kaip tau, tebesirodo. Na, kalbėk toliau.

SOKRATAS. Tai jau kalbėsiu ir toliau, arba geriau, aš klausiu. Jeigu kas sutaręs esti ką teisinga su kitu, tad jam kaip sutarta daryti reikia ar valia apgauti?

KRITONAS. Daryti reikia.

XI. SOKRATAS. Tai dabar dėmėkis tik. Išeidami iš čia, nesusitaikinę su savo šalimi, ar mes kam pikta darome, ir tai dar tam, kuris mažiausia nusipelno, ar gal ne? Ir ar tebesilaikom sandoros, teisingos mūsų sutiktos, ar ne? 50

KRITONAS. Nesugebu, Sokratai, atsakyti tavo klausiman. Mat, jo nepermanau.

SOKRATAS. Na, tai žiūrai šiaip. Jei besirengiant mums iš čia pabėgti, — ar kitaip kaip šitoks žingsnis pavadinus mums, — instatymai ir tos šalies bendruomenė ateitų ir, pastoję kelią, klausytų: „Pasakyk, Sokratai, ką tu čia insimainai daryti? Ar tik tu neketini tuo savo žygiu, kurio imies, sunaikinti mus, instatymus, ir visą šalį, kiek tatai pareina iš tavęs? Ar tu manai, kad gali sveikas dar išlikti ir išvengti pražūmam ar kalimam, jei siunčia ir karan, kur tektų turi jokios galios, priešingai, jie bet kieno padaromi be vertės, niekais laikomi?“ Tai ką sa- b

ὦ Κρίτων, πρὸς ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα; πολλὰ γὰρ ἂν τις ἔχοι, ἄλλως τε καὶ ῥήτωρ, εἰπεῖν ὑπὲρ τούτου τοῦ νόμου ἀπολλυμένου, ὃς τὰς δίκας τὰς δικασθείσας προστάττει κυρίας εἶναι ἢ ἐροῦμεν πρὸς αὐτούς, ὅτι ἡδίκηαι γὰρ ἡμᾶς ἢ πόλις καὶ οὐκ ὀρθῶς τὴν δίκην ἔκρινεν; ταῦτα ἢ τί ἐροῦμεν;

ἼΚΡ. Ταῦτα νῆ Δία, ὦ Σώκρατες.

XII. ΣΩ. Τί οὖν, ἂν εἴπωσιν οἱ νόμοι ὦ Σώκρατες, ἢ καὶ ταῦτα ὠμολόγητο ἡμῖν τε καὶ σοί, ἢ ἐμμένειν ταῖς δίκαις αἷς ἂν ἢ πόλις δικάζῃ; εἰ οὖν αὐτῶν θαυμάζοιμεν λεγόντων, ἴσως ἂν εἴποιεν, ὅτι ὦ Σώκρατες, μὴ θαύμαζε τὰ λεγόμενα, ἀλλ' ἀποκρίνου, ἐπειδὴ καὶ εἰωθας χρῆσθαι τῷ ἐρωτᾶν τε καὶ ἀποκρίνεσθαι. φέρε γὰρ, τί ἐγκαλῶν ἡμῖν καὶ τῇ πόλει ἐπιχειρεῖς ἡμᾶς ἀπολλύναι; οὐ πρῶτον μὲν σε ἐγενήσαμεν ἡμεῖς, καὶ δι' ἡμῶν ἔλαβε τὴν μητέρα σου ὁ πατήρ καὶ ἐφύτευσέν σε; φράσον οὖν, τούτοις ἡμῶν, τοῖς νόμοις τοῖς περὶ τοὺς γάμους, μέμφη τι, ὡς οὐ καλῶς ἔχουσιν; οὐ μέμφομαι, φαίην ἂν. ἀλλὰ τοῖς περὶ τὴν τοῦ γενομένου τροφήν τε καὶ παιδείαν, ἐν ἣ καὶ σὺ ἐπαιδεύθης; ἢ οὐ καλῶς προσέταττον ἡμῶν οἱ ἐπὶ τούτῳ τεταγμένοι νόμοι, παραγγέλλοντες τῷ πατρὶ τῷ σῶ σε ἐν μουσικῇ καὶ γυμναστικῇ παιδεύειν; καλῶς, φαίην ἂν. εἰεν. ἐπειδὴ δὲ ἐγένου τε

kysime, Kritonai, tan ir, na, kitan tolygun klausyman? Ag ne vienas, ypatingai koks kalbovas, daug galėtų pasakyti dėl nieku paverčiamo instatymo, kurs liepia, kad insiteisėjusi spręsmė turėtų galios. Rasit taip jiems pasakysim: „Mūsų kraštas netaurai, mat, elgės su mumis ir neteisingai sprendė mūsų bylą?“ Taip ar ką mes atsakysim?

KRITONAS. Žinoma, Sokratai, taip.

XII. SOKRATAS. O kas tada, jeigu instatymai sakytų: „Ar tikrai, Sokratai, buvo mūsų su tavim taip sutarta, ar šiaip veikiau, kad tu laikysies alvienos spęsmės, kurią tik mūsų krašto teismas tars?“ Ir jei tada stebėtumės ta jų kalba, tai gal sakytų šiaip: „Sokratai, tu nesisitebėk tais žodžiais, o atsakinėk, nes ir tu pats esi kalbėdamas inpratęs klausinėti bei atsakinėti. Na, tad sakai, ką prikišti mums ir savo šaliai tu gali, kad mus besirengi paversti niekais? Ar ne mes pirmiausia davėm tau gyvatą, ar ne mūsų gi dėka tau tėvas vedė motiną, tave pasigamino? Pasakyk, ar mūsų tie instatymai, kurie vedybas tvarko, tau kuo peiktini? kad jie netikę? — „Man jie nėra peiktini“, sakyčiau. „Na, o tie, kur saugo kūdikio maitinimą ir auklėjimą? Ag ir tu buvai išauklėtas. Ar negerai, kad mūsų tie instatymai, tam reikalui skirti, insakė tavo tėvui, dėdami jam pareigą, kad lavintų tave gimnastikoj ir muzikoj? — „Žinoma, gerai“, — sakyčiau. „Ir toliau. Kadangi taip esi

καὶ ἐξετράφη καὶ ἐπαιδεύθη, ἔχουσιν ἂν εἰπεῖν, πρῶτον μὲν ὡς οὐχὶ ἡμέτερος ἦσθα καὶ ἔκγονος καὶ δοῦλος αὐτός τε καὶ οἱ σοὶ πρόγονοι; καὶ εἰ τοῦθ' οὕτως ἔχει, ἀρ' ἐξ ἴσου οἶε εἶναι σοὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡμῖν, καὶ ἅττ' ἂν ἡμεῖς σε ἐπιχειρῶμεν ποιεῖν, καὶ σοὶ ταῦτα ἀντιποιεῖν οἶε δίκαιον εἶναι; ἢ πρὸς μὲν ἄρα σοὶ τὸν πατέρα οὐκ ἐξ ἴσου ἦν τὸ δίκαιον καὶ πρὸς δεσπότην, εἰ σοὶ ὧν ἐτύγχανεν, ὥστε, ἅπερ πάσχοις, ταῦτα καὶ ἀντιποιεῖν, οὔτε κακῶς ἀκούοντα ἀντιλέγειν οὔτε τυπτόμενον ἀντιτύπτειν οὔτε ἄλλα τοιαῦτα πολλά; πρὸς δὲ τὴν πατρίδα ἄρα καὶ τοὺς νόμους ἐξέσται σοι, ὥστε, ἐάν σε ἐπιχειρῶμεν ἡμεῖς ἀπολλύναι δίκαιον ἡγούμενοι εἶναι, καὶ σὺ δὲ ἡμᾶς τοὺς νόμους καὶ τὴν πατρίδα, καθ' ὅσον δύνασαι, ἐπιχειρήσεις ἀνταπολλύναι, καὶ φήσεις ταῦτα ποιῶν δίκαια πράττειν, ὃ τῇ ἀληθείᾳ τῆς ἀρετῆς ἐπιμελούμενος; ἢ οὕτως εἰ σοφός, ὥστε λέληθέν σε, ὅτι μητρός τε καὶ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερόν ἐστιν ἢ πατρὸς καὶ σεμνότερον καὶ ἀγιώτερον καὶ ἐν μείζονι μοίρᾳ καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νοῦν ἔχουσι, καὶ σέβασθαι δεῖ καὶ μᾶλλον ὑπεῖκειν καὶ θωπεύειν πατρίδα χαλεπαίνουσιν ἢ πατέρα, καὶ ἢ πείθειν ἢ ποιεῖν, ἢ ἀνκελεύειν, καὶ πάσχειν, ἐάν τι προστάτῃ παθεῖν, ἢ ἰσχυρίαν ἀγοντα, ἐάν τε τύπτεσθαι ἐάν τε δεῖσθαι, ἐάν τε εἰς πόλεμον ἀγῆ τρωθησόμενον ἢ ἀποθανούμενον, ποιητέον ταῦτα, καὶ τὸ δίκαιον οὕτως ἔχει, καὶ οὐχὶ ὑπεικτέον

tu gimęs, taip išauklėtas, išprusintas, tad ar galėtum pasakyti, pirmučiausia, jog ne mūsų padaras buvai, ne mūsų vergas tu patsai ir tavo protėviai? Ir jeigu taip, tai ar manai, kad mes ir tu prieš teisę lygūs esame? Ir kad, jei mes ketinam tau daryti ką, tai, tavo nuomone, valia ir tau daryti lygiomis ta pat ir mums? Arba: su tėvu ir su vyresniuoju, jei tau jis tekdavo turėti, lygios teisės tau nebuvo, taip kad būtumei, ką daromas, galėjęs atsilyginti tuo pat: juk nevalia tau buvo, pikta žodį girdint, jiems piktai ir atsikirsti, mušamam smūgiu atsimekėti, nei daugelio tokių dalykų atsimeisti lygiomis. O su tėvyne, su instatymais tau būtų leista lygintis! Jei mes panorstame mirtim sunaikinti tave, manydami, jog taip teisybė reikalauja, tai ir tu mėginsi, kiek galėsi, atsitedamas sunaikinti ir mus, instatymus, ir tėviškę, ir dar sakysies, taip darydamas, teisingai elgišis, — tai tu, kuriam dorybė rūpi iš tiesų?! Tai išmintingas taip esi, jog dargi nežinai, kad tėviškė yra brangesnė ir už motiną su tėvu, už alvieną kitą protėvį, kad ir jos labiau, kaip šventesnės, lenkiamasi, kad dievai ir protingieji žmonės ją daugiau ir gerbia? Kad tėvynės, nors rūstaujančios, daugiau, kaip tėvo, reikia lenktis, nusileisti jai, meilus žodelis tarti, ir arba ji tikinti arba daryti visa, ką insako, ir ramiai laikytis, jei paliepia ką kentėti — būti mušamam ar kalimam, jei siunčia ir karan, kur tektų būti sužeistam ir gautum galą? Visa tat yra darytina, nes teisė reikalauja taip: juk nevalia tau

51

b

*

οὐδὲ ἀναχωρητέον οὐδὲ λειπτέον τὴν τάξιν, ἀλλὰ καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν δικαστηρίῳ καὶ πανταχοῦ ποιητέον, ἃ ἂν κελεύῃ ἡ πόλις καὶ ἡ πατρίς, ἢ πείθειν αὐτήν, ἢ τὸ δίκαιον πέφυκε· βιάζεσθαι δὲ οὐχ ὄσιον οὔτε μητέρα οὔτε πατέρα, πολὺ δὲ τούτων ἔτι ἤττον τὴν πατρίδα; — τί φήσομεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων; ἀληθῆ λέγειν τοὺς νόμους ἢ οὐ;

ΚΡ. Ἐμοιγε δοκεῖ.

XIII. ΣΩ. Σκόπει τοίνυν, ὦ Σώκρατες, φαῖεν ἂν ἴσως οἱ νόμοι, εἰ ἡμεῖς ταῦτα ἀληθῆ λέγομεν, ὅτι οὐ δίκαια ἡμᾶς ἐπιχειρεῖς ἄρᾶν ἃ νῦν ἐπιχειρεῖς, ἡμεῖς γὰρ σε γεννήσαντες, ἐκθρέψαντες, παιδεύσαντες, μεταδόντες ἀπάντων ὧν οἱαί τ' ἤμεν καλῶν σοὶ καὶ ταῖς ἄλλοις πᾶσιν πολίταις, ὅμως προαγορεύομεν τῷ ἐξουσίαν πεποιηθέναι Ἀθηναίων τῷ βουλομένῳ, ἐπειδὴν δοκιμασθῆ καὶ ἴδῃ τὰ ἐν τῇ πόλει πράγματα καὶ ἡμᾶς τοὺς νόμους, ᾧ ἂν μὴ ἀρέσκωμεν ἡμεῖς, ἐξεῖναι λαβόντα τὰ αὐτοῦ ἀπιέναι, ὅποι ἂν βούληται. καὶ οὐδεὶς ἡμῶν τῶν νόμων ἐμποδῶν ἐστὶν οὐδ' ἀπαγορεύει, ἐάν τις βούληται ὑμῶν εἰς ἀποικίαν ἵεναι, εἰ μὴ ἀρέσκοιμεν ἡμεῖς τε καὶ ἡ πόλις, ἐάν τε μετοικεῖν ἄλλοσέ ποι ἐλθῶν, ἵεναι ἐκεῖσε, ὅποι ἂν βούληται, ἔχοντα τὰ αὐτοῦ. ὅς δ' ἂν ὑμῶν παραμεινῆ, ὄρῳν, ὅν τρόπον ἡμεῖς τάς τε δίκας δικάζομεν καὶ τᾶλλα τὴν πόλιν διοικοῦμεν, ἤδη φαμέν τούτον ὁμολογηθέναι ἔργῳ ἡμῖν, ἃ ἂν ἡμεῖς κελεύωμεν, ποιήσῃν ταῦτα,

pasitraukti, nei pabėgti, nei pamesti savo vietas, priešingai, kare, teisme ir šiaip visur darytina ką liepia valstybė ir tėvynė, na, arba intinkinti ji taip, kaip teisė rodo paprastai. O smurtu priešintis nepridera nei motinai, nei tėvui, dar mažiau, kaip jiems, tėvynei“. Ką tan žodin mes, Kritonai, pasakysime? Kad instatymų teisybė sakoma ar ne?

KRITONAS. Kai man, tai, rodos, jų tiesa.

XIII. SOKRATAS. „Žiūrai vėl Sokratai“, — gal instatymai toliau kalbėtų, — „ar mes tiesą sakom, jog dabar tu sumanytu žygiu nori pasielgti neteisingai su mumis? Ir iš tiesų: tave pagimdė, išmaitinę ir išauklėję, naudotis leidė tau ir šiaip visiems kitiems piliečiams visomis gėrybėmis, kurių galėjome pateikti, vis dėlto paskelbiame, jog leista atėniečiui kiekvienam, kuris tik insimanytų, gavus pilietybės teisę ir pažinus mūsų krašto viešąjį gyvenimą ir mus, instatymus, — valia jam, jeigu nepatiktume, keliauti, savo mantą pasiėmus, ten, kur tik panori. Taip, nei vienas mes, instatymai, nekliudome ir negresiame tam, kas jūsų veržiasi naujakūrėn išciti, jei nemiela mes ir mūsų kraštas, kas išėjęs kur kitur insigyventi nori; pasiėmęs savo lobį, teenie tenai, kur tinkamas!

O kas tik jūsų lieka čia, matydamas, kuriu būdu mes sprendžiame teisme bylas ir tvarkome iš viso šalį, tą jau sakome tikrai pasižadėjus mums daryti visa, ką tik mes paliepiame.

καὶ τὸν μὴ πειθόμενον τριχῆ φαμεν ἀδικεῖν, ὅτι τε γεννηταῖς οὖσιν ἡμῖν οὐ πείθεται, καὶ ὅτι τροφεῦσι καὶ ὅτι ὁμολογήσας ἡμῖν πείσεσθαι οὔτε πείθεται οὔτε πείθει ἡμᾶς, εἰ μὴ καλῶς τι ποιούμεν, προτιθέντων ἡμῶν καὶ οὐκ ἀγρίως ἐπιταττόντων ποιεῖν, ἀ ἂν κελεύωμεν, ἀλλὰ ἐφιέντων δυοῖν θάτερα, ἢ πείθειν ἡμᾶς ἢ ποιεῖν, τούτων οὐδέτερα ποιεῖ.

XIV. Ταύταις δὴ φαμεν καὶ σέ, ὦ Σώκρατες, ταῖς αἰτίαις ἐνέξεσθαι, εἴπερ ποιήσεις, ἀ ἐπινοεῖς, καὶ οὐχ ἥκιστα Ἀθηναίων σέ, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα. εἰ οὖν ἐγὼ εἴποιμι διὰ τί δή; ἴσως ἂν μου δικαίως καθάπτοιτο λέγοντες, ὅτι ἐν τοῖς μάλιστα Ἀθηναίων ἐγὼ αὐτοῖς ὁμολογηκῶς τυγχάνω ταύτην τὴν ὁμολογίαν. φαίεν γὰρ ἂν, ὅτι, ὦ Σώκρατες, μεγάλη ἡμῖν τούτων τεκμήριά ἐστιν, ὅτι σοὶ καὶ ἡμεῖς ἠρέσκομεν καὶ ἡ πόλις· οὐ γὰρ ἂν ποτε τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἀπάντων διαφερόντως ἐν αὐτῇ ἐπεδῆμεις, εἰ μὴ σοὶ διαφερόντως ἠρεσκεν, καὶ οὐτ' ἐπὶ θεωρίαν πώποτ' ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθες, ὅτι μὴ ἀπαξ εἰς Ἴσθμόν, οὔτε ἄλλοσε οὐδαμόσε, εἰ μὴ ποι στρατευόμενος, οὔτε ἄλλην ἀποδημίαν ἐποιήσω πώποτε ὥσπερ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, οὐδ' ἐπιθυμία σε ἄλλης πόλεως οὐδὲ ἄλλων νόμων ἔλαβεν εἰδέναι, ἀλλὰ ἡμεῖς σοὶ ἰκανοὶ ἦμεν καὶ ἡ ἡμετέρα πόλις· οὕτω σφόδρα ἡμᾶς ἠροῦ καὶ ὁμολόγεις καθ' ἡμᾶς πολιτεύεσθαι, τὰ τε ἄλλα καὶ παιῖδας ἐν αὐτῇ ἐποιήσω, ὡς ἀρεσκούσης σοὶ τῆς

Ir tas, kuris neklauso, sakome, trejopai elgiasi neteisiai: kad mums gimdytojams, kad mums ir auklėtojams priešginiauja, kad, sutikęs būti paklusnus, ir nepaklauso mūsų ir geran jau nepalengia, jeigu netaurai ką darome. Nors mes 52 tiktai pateikiame ir žiauriai reikalauti mes nereikalaujame daryti, ką insakome, bet leidžiame iš dveja viena pasirinkti: arba mus intikinti arba ryžtis; jis tačiau nedaro nei katraip.

XIV. Tos kliaudės, sakome, Sokratai, bus ir tau juk metamos, jei padarysi, ką insimanai, ir tai dar ne mažiausia tau iš atėniečių, bet daugiausia tarpe jų“.

Ir jei tada paklausčiau — „Kodėl taip“ — tai gal teisingai jie prikibtų in mane, sakydami, jog atėniečių tarpe aš esąs labiausiai jiems ta sutartim pasižadėjęs. Mat, sakytų man: „Sokratai, b turim didelių inrodymų, jog tau mes tikome ir mūsų kraštas. Ag nebūtum, kaip nei vienas kitas atėnietis, taip išbuvęs vis jame, jei nebūtų ypačiai patikęs tau. Ir jokion iškilmingon žaismo šventėn nebuvai nei sykio išsiryžęs iš savo šalies, negu tik vieną kartą Istman, nei kitur svetur, negu tik karo žygiu, nei kitos kelionės neesi kada turėjęs, kaip kiti kad esti, neėmė tavęs ir noras svetimas šalis ir svetimus instatymus pažinti, priešingai, užteko mūsų tau ir mūsų krašto: taip jau griežtai mums nusi- c lenkei, tikai, kaipo pilietis, mūsų daroma tvarka gyventi ir, be to, dar pasigaminai vaikų šia-

πόλεως ἔτι τοίνυν ἐν αὐτῇ τῇ δίκῃ ἐξῆν σοι φυγῆς τιμήσασθαι, εἰ ἐβούλου, καὶ ὅπερ νῦν ἀκούσης τῆς πόλεως ἐπιχειρεῖς, τότε ἐκούσης ποιῆσαι. σὺ δὲ τότε μὲν ἐκαλλωπίζου ὡς οὐκ ἀγανακτῶν εἰ δεοὶ τεθνάναι σε, ἀλλὰ ἤροῦ, ὡς ἔφησθα, πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον· νῦν δὲ οὔτ' ἐκείνους τοὺς λόγους ἀισχύνη οὔτε ἡμῶν τῶν νόμων ἐντρέπη, ἐπιχειρῶν διαφθεῖραι, πράττεις τε, ἅπερ ἂν δοῦλος φαυλότατος πράξειεν, ἀποδιδράσκειν ἐπιχειρῶν παρὰ τὰς συνθήκας τε καὶ τὰς ὁμολογίας, καθ' ἃς ἡμῖν συνέθου πολιτεύεσθαι. πρῶτον μὲν οὖν ἡμῖν τοῦτ' αὐτὸ ἀπόκριναι, εἰ ἀληθῆ λέγομεν φάσκοντές σε ὁμολογηκέαι πολιτεύεσθαι καθ' ἡμᾶς ἔργῳ, ἀλλ' οὐ λόγῳ, ἢ οὐκ ἀληθῆ. τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων; ἄλλο τι ἢ ὁμολογῶμεν;

ΚΡ. Ἀνάγκη, ὦ Σώκρατες.

ΣΩ. Ἄλλο τι οὖν, ἂν φαῖεν, ἢ συνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ ὁμολογίας παραβαίνεις, οὐχ ὑπὸ ἀνάγκης ὁμολογήσας οὐδὲ ἀπατηθεὶς οὐδὲ ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ἀναγκασθεὶς βουλεύσασθαι, ἀλλ' ἐν ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, ἐν οἷς ἐξῆν σοι ἀπιέναι, εἰ μὴ ἠρέσκομεν ἡμεῖς μηδὲ δίκαιαι ἐφαίνοντό σοι αἱ ὁμολογίαι εἶναι. σὺ δὲ οὔτε Λακεδαιμόνα προηροῦ οὔτε Κρήτην, ἃς δὴ ἐκάστοτε φῆς εὐνομεῖσθαι, οὔτε ἄλλην οὐδεμίαν τῶν Ἑλληνίδων πόλεων οὐδὲ τῶν βαρβαρικῶν, ἀλλὰ ἐλάττω ἐξ αὐτῆς ἀπεδήμησας ἢ οἱ χῶλοί τε καὶ τυφλοὶ καὶ οἱ ἄλλοι ἀνάπηροι· οὕτω σοι διαφερόντως

me krašte, kadangi tau jisai patiko. Dar teisme tai bylai tebecinant galima tau buvo pasiskirti ištremties bausmė, ir ką dabar prieš savo krašto valią ketini, tai juk tuomet, pritarus jam, galėjai padaryti. O tuomet didžiai vedeis, tarytum nei rūstauti nerūstaujās, kad ir tektų tau numirti; priešingai, pasirinkai, kaip pats sakeisi, mirtį vieton ištremties. Dabar nebesigėdi nei anų, mat, žodžių, nei bepaisai mūsų, tų instatymų, norėdamas nieku paversti juos; elgiesi taip, kaip ir pikčiausias vergas pasielgtų: gundaisi pabėgti, nebepatūrodamas nei sandoros, nei tų pasižadėjimų, kuriais prieš mus apsiėmei pilietiškai gyventi. Tad pirmiausia mums atsakai, būtent, šitan klausyman: ar tiesą ar netiesą sakome, tarydami, jog tu darą, o ne saką esi pasižadėjęs mūsų vedama tvarka gyventi“. Ką Kritonai, tarsim tan jų žodin? Ar su juo tik nesutikus?

KRITONAS. Tai sutiktina, Sokratai.

SOKRATAS. „Tad ką?“ — sakytų jie toliau — „tu peržengi tą sandorą, sulygtą su mumis, pasižadėjimus, kuriuos davei neverčiamas, nespirtas ryžtis ant greitųjų, bet per metų juk septynias dešimtis, o tuo tarpu leidžiama tau buvo išsinėšinti kitur, jei mes netikome ir neteisingos sąlygos tau rodėsi. Ag tu nesirinkai nei Lakedaimono, nei Krėtės, nors ir nuolat tuos kraštus giri, kad puikiai tvarkomi esą, nei jokios jau kitos graikų ar barbarų šalies; dar mažiau tu tesijudindavai iš Atėnų, negu šlubiai ir žabaliai ir kiti paliegėliai. Tad prieš

τῶν ἄλλων Ἀθηναίων ἤρρεσκεν ἡ πόλις τε καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι δῆλον ὅτι· τίνι γὰρ ἂν πόλις ἀρέσκοι ἄνευ νόμων; νῦν δὲ δὴ οὐκ ἐμμένεις τοῖς ὠμολογημένοις; ἐὰν ἡμῖν γε πείθῃ, ὦ Σώκρατες, καὶ οὐ καταγέλαστος γε ἔσῃ ἐκ τῆς πόλεως ἐξεληθίων.

XV. Σκόπει γὰρ δὴ, ταῦτα παραβάς καὶ ἐξαμαρτάνων τι τούτων τί ἀγαθὸν ἐργάσῃ σαυτὸν ἢ τοὺς ἐπιτηδεῖους τοὺς σαυτοῦ, ὅτι μὲν γὰρ κινδυνεύουσι γέ σου οἱ ἐπιτηδεῖοι καὶ αὐτοὶ φεύγειν καὶ στερηθῆναι τῆς πόλεως ἢ τὴν οὐσίαν ἀπολέσαι, σχεδὸν τι δῆλον· αὐτὸς δὲ πρῶτον μὲν ἐὰν εἰς τῶν ἐγγύτατά τινα πόλεων ἑλθῆς, ἢ Θήβαζε ἢ Μέγαράδε — εὐνομοῦνται γὰρ ἀμφοτέραι — πολέμιος ἦξεις, ὦ Σώκρατες, τῇ τούτων πολιτείᾳ, καὶ ὅσοιπερ κῆδονται τῶν αὐτῶν πόλεων, ὑποβλέφονται σε διαφθορέα ἡγούμενοι τῶν νόμων, καὶ βεβαιώσεις τοῖς δικασταῖς τὴν δόξαν, ὥστε δοκεῖν ὀρθῶς τὴν δίκην δικάσαι· ὅστις γὰρ νόμων διαφθορεὺς ἐστίν, σφόδρὰ που δόξειεν ἂν νέων γε καὶ ἀνοήτων ἀνθρώπων διαφθορεὺς εἶναι, πότερον οὖν φεύξῃ τὰς τε εὐνομουμένας πόλεις καὶ τῶν ἀνδρῶν τοὺς κοσμιωτάτους; καὶ τοῦτο ποιοῦντι ἄρα ἄξιόν σοι ζῆν ἔσται; ἢ πλησιάσεις τούτοις καὶ ἀναισχυντήσεις διαλεγόμενος — τίνας λόγους, ὦ Σώκρατες; ἢ οὐσπερ ἐνθάδε, ὡς ἡ ἀρετὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη πλείστου ἄξιον τοῖς ἀνθρώποις καὶ τὰ νόμιμα καὶ οἱ νόμοι; καὶ οὐκ οἶει ἄσχημον ἂν φανεῖσθαι τὸ τοῦ Σωκράτους πρᾶγμα; οἴεσθαι γε χρὴ ἄλλ' ἐκ μὲν τούτων τῶν τόπων

kitus atėniečius daugiau patiko, aišku, tau šis kraštas, na, ir mes, instatymai. Juk kam galėtu tikti kraštas be instatymų! Dabar tu nebeporai jau nei to laikyti, kas susitarta? Jei mums, Sokratai, būsi paklusnus, tai ir žmonių nejukinsi išvykimu iš savo krašto.

XV. Ir tikrai tik (pagalvoki: peržengęs tą sutartį ir jai kuo nusidėjęs, ką tu gera padarysi sau pačiam ir savo artimiesiems žmonėms? Kad tavo artimiesiems bus pavojus būti ištremtiems ir savos šalies atsižadėti ar prarasti savo turtais, tai beveik jau aišku. Jei šalin kurion artčiausiom nuvyksi, ar Tėbuosin arba Megaron,— abejur geri instatymai, — pirmiausia tu, Sokratai, būsi ten atėjęs priešas jų visuomenės tvarkos, ir tie, kurie tik rūpinas savu kraštu, skersai žiūrės, tave intardami instatymų griovėju: tu sustiprinsi tik girdą teisėjams, kad rodysis teisingai jie išsprendę tavo bylą. Mat, kuris instatymus paverčia niekais, tas, matyti, jau gali jaunuomenę ir žmones neišmanėlius ištvirkinti. Tada gal vengsi tų kraštų, kurių instatymai geri, ir tų žmonių tvarkingų? Jei tatai darysi, tai ar tau bevarta bus gyventi? Gal bendrausi tu su jais ir nesigėdysi kalbėti... Bet kuriuos žodžius, Sokratai? Ar kuriuos ir čia kalbėdavai, kad dorybė su teisybe, teisiška tvarka, instatymai yra žmonėms brangiausia? Ir ar nemanai, jog ta Sokrato elgsena bus laikoma nepadoria? Bent taip manyti reikia. Bet iš tų

ἀπαρεῖς, ἤξεις δὲ εἰς Θετταλίαν παρὰ τοὺς ξένους τοὺς Κρίτωνος· ἐκεῖ γὰρ δὴ πλείστη ἀταξία καὶ ἀκολασία, καὶ ἴσως ἂν ἠδέως σου ἀκούοιεν, ὡς γελοῖως ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἀπεδιδρασκες σκευὴν τέ τινα περιθέμενος, ἢ διαφθέραν λαβῶν ἢ ἄλλα, οἷα δὴ εἰώθασιν ἐνσκευάζεσθαι οἱ ἀποδιδράσκοντες, καὶ τὸ σχῆμα τὸ σαυτοῦ μεταλλάξας· ὅτι δὲ γέρων ἀνὴρ, μικροῦ χρόνου τῷ βίῳ λοιποῦ ὄντος, ὡς τὸ εἶκος, ἐτόλμησας οὕτω γλίσχρος ἐπιθυμεῖν ζῆν, νόμους τοὺς μεγίστους παραβάς, οὐδεὶς ὅς ἐρεῖ; ἴσως ἂν μὴ τινα λυπῆς· εἰ δὲ μή, ἀκουσῆ, ὦ Σώκρατες, πολλὰ καὶ ἀνάξια σαυτοῦ, ὑπερχόμενος δὴ βίωσῃ πάντας ἀνθρώπους καὶ δουλεύων — τί ποιῶν ἢ εὐαχούμενος ἐν Θετταλίᾳ, ὡσπερ ἐπὶ δεῖπνον ἀποδεδημηκῶς εἰς Θετταλίαν; λόγοι δὲ ἐκεῖνοι οἱ περὶ δικαιοσύνης τε καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς τοῦ ἡμῖν ἔσονται; ἀλλὰ δὴ τῶν παιδῶν ἕνεκα βούλει ζῆν, ἵνα αὐτοὺς ἐκτρέψῃς καὶ παιδεύσῃς; τί δέ; εἰς Θετταλίαν αὐτοὺς ἀγαγὼν θρέψῃς τε καὶ παιδεύσῃς, ξένους ποιήσας, ἵνα καὶ τοῦτό σου ἀπολαύσωσιν; ἢ τοῦτο μὲν οὐ, αὐτοῦ δὲ τρεφόμενοι σοῦ ζῶντος βέλτιον θρέφονται καὶ παιδεύονται, μὴ συνόντος σοῦ αὐτοῖς; οἱ γὰρ ἐπιτηδεῖοι οἱ σοὶ ἐπιμελήσονται αὐτῶν, πότερον, ἂν μὲν εἰς Θετταλίαν ἀποδημήσῃς, ἐπιμελήσονται, ἂν δὲ εἰς Ἄιδου ἀποδημήσῃς, οὐχὶ ἐπιμελήσονται; εἴπερ γέ τι ὄφελος αὐτῶν ἐστὶν τῶν σοὶ φασκόντων ἐπιτηδείων εἶναι, οἴεσθαί γε χρῆ.

kraštų, sakysime, tu išsinėšinsi ir nukaksi Tessa-
salijon in tuos Kritono prietelius: mat, ten didžiausia netvarka, paleistuvavimas, tad mielu noru gal tave tenai klausytų pasakojant, kaip juokingai tu pabėgai iš kalėjimo, kažinkokiu jau rūbu apsisiautęs, rasit, nusitvėręs kailį ten palaikį ar apsitūlojęs kuo kitu, kaip daro paprastai pabėgėliai, ir savo vaizdą permainęs nebepažįstamai. Kad senas vyras būdamas, kuriam gyventi maža laiko bepaliko, kaip matyti, tu nesidrovėjai taip smalsiai gyvenimo kabintis, peržengęs instatymus didžiausius, — ar jau niekas tau nepasakys? Galbūt ir ne, jei tu neinžėisi kaiko. O esant priešingai, tau teks išgirsti daug ir to, ko nenusipelnei, Sokratai. Insiteikdamas visokiems jau žmonėms, it vergas tu gyvensi. Kas beveikti toj Tessalijoje, negu gardžiai tik valgyti ir gerti, lyg ir pakviestam tenai nuvykus pokylin? O tie pasikalbėjimai apie teisybę ir apie kitas dorybes — kur jie mums bedings? Bet, žinoma, tu nori dėl vaikų gyventi, kad galėtum juos išauklėti, išlavinti. Tad kaipgi? Nusivedęs ton Tessalijon, beauklėdamas ir belavindamas juos tu padarysi prašalaidiais, kad ir to gerumo jie turėtų iš tavęs? Gal ne taip? gal geriau jie bus išauklėti, išlavinti, čiapat beauklėjami, jei tu būsi tebegyvas, nors drauge su jais nebūsi? Tavo prieteliai juk pasirūpins jais. O gal, jeigu Tessalijon nuvykęs būsi, tai jie rūpinsis, jeigu Hadan nuėjęs, tai nebesirūpins? Jei kiek naudos yra iš tų, kurie esą, kaip sakos, tavo prieteliai, tai reikia žodžiais jų tikėti.

XVI. Ἄλλ', ὦ Σώκρατες, πειθόμενος ἡμῖν τοῖς σοῖς τροφεῦσι μήτε παῖδας περὶ πλείονος ποιῶ μήτε τὸ ζῆν μήτε ἄλλο μηδὲν πρὸ τοῦ δικαίου, ἵνα εἰς Ἄιδου ἐλθὼν ἔχῃς πάντα ταῦτα ἀπολογήσασθαι τοῖς ἐκεῖ ἄρχουσιν· οὔτε γὰρ ἐνθάδε σοι φαίνεται ταῦτα πράττοντι ἄμεινον εἶναι οὐδὲ δικαιότερον οὐδὲ ὀσιώτερον, οὐδὲ ἄλλω τῶν σῶν οὐδενί, οὔτε ἐκείσε ἀφικομένω ἄμεινον ἔσται. ἀλλὰ νῦν μὲν ἡδικοημένος ἄπει, εἰάν ἀπίης, οὐχ ὑφ' ἡμῶν τῶν νόμων, ἀλλὰ ὑπ' ἀνθρώπων· εἰάν δὲ ἐξέλθῃς οὕτως αἰσχροῦς ἀνταδικήσας τε καὶ ἀντικακουργήσας, τὰς σαυτοῦ ὁμολογίας τε καὶ συνθήκας τὰς πρὸς ἡμᾶς παραβάς καὶ κακὰ ἐργασάμενος τούτους, οὐς ἤκιστα ἔδει, σαυτόν τε καὶ φίλους καὶ πατρίδα καὶ ἡμᾶς, ἡμεῖς τέ σοι χαλεπανοῦμεν ζῶντι, καὶ ἐκεῖ οἱ ἡμέτεροι ἀδελφοί, οἱ ἐν Ἄιδου νόμοι, οὐκ εὐμενῶς σε ὑποδέξονται, εἰδότες ὅτι καὶ ἡμᾶς ἐπεχείρησας ἀπολέσαι τὸ σὸν μέρος. ἀλλὰ μὴ σε πείσῃ Κρίτων ποιεῖν, ἀ λέγει, μᾶλλον ἢ ἡμεῖς.

XVII. Ταῦτα, ὦ φίλε ἑταῖρε Κρίτων, εὖ ἴσθι, ὅτι ἐγὼ δοκῶ ἀκούειν, ὥσπερ οἱ κορυβαντιῶντες τῶν αὐλῶν δοκοῦσιν ἀκούειν. καὶ ἐν ἐμοὶ αὕτη ἡ ἠχὴ τούτων τῶν λόγων βομβεῖ καὶ ποιεῖ μὴ δύνασθαι τῶν ἄλλων ἀκούειν· ἀλλὰ ἴσθι, ὅσα γε τὰ νῦν ἐμοὶ δοκοῦντα, εἰάν λέγῃς παρὰ ταῦτα, μάτην ἐρεῖς. ὅμως μέντοι, εἴ τι οἶσι πλέον ποιήσῃς, λέγε.

XVI. Na, Sokratai, jeigu mums, tiems tavo auklėtojams, paklusnus esi, tad nei vaikų, nei to gyvenimo, nei kito nieko tu nevertinki daugiau už teisybę, kad, Hadan nuėjęs, tuo visu galėtum pasiteisinti valdovams, esantiems tenai. *

Agi nei šičia, tau taip darant, rodos, neišeis geran nei tau, nei kam kitam tavųjų, neteisinga bus, nei su dievų valia derės, nei ten nuvykus tau geriau nebus. Dabar tu atsiskirsi su gyvenimu,—jeigu tik skirsies,— nuskaustas ne mūsų, ne instatymų, bet vien žmonių. O jei iš čia pabėgsi, taip begėdiškai neteise atsilyginęs už neteisybę ir piktu už pikta, sulaužęs savo sutartį ir tuos pasižadėjimus, mums duotus, pagaliau pridaręs bloga tiems, kurie mažiausia nusipelnė: sau pačiam ir savo artimiesiems, — tai mes, kol gyvas, pyksime čia ant tavęs, o mūsų broliai, ten instatymai Hade, meilingai nepriims tavęs, žinodami, jog tu norėjai mus paversti niekais, kiek tatai parėjo iš tavęs. Tad žiūrai, kad Kritonas tau neinkalbėtų verčiau daryti tai, ką sako jis, o ne ką mes".

XVII. Kritonai, drauge mielasai! Tikėk manim, jog aš tariuosi girdįs šitai, kaip tariasi koribantai tebegirdį grojant pučiamus vamzdžius. Ir mano ausyse tų žodžių garsas tebespengia ir neleidžia man girdėti kita ko. Tad būki tikras: jei sakysi priešais tam, kuo bent dabar aš insitikinęs, veltui kalbėsi. Jei tačiau tikiesi ko pasieksi, tai kalbėki. *

ΚΡ. Ἄλλ', ὦ Σώκρατες, οὐκ ἔχω λέγειν.

ΣΩ. Ἐὰ τοίνυν, ὦ Κρίτων, καὶ πράττωμεν ταύτη, ἐπειδὴ ταύτη ὁ θεὸς ὑφηγείται.

KRITONAS. Ne, Sokratai, neturiu ko bekalbėti.

SOKRATAS. Vadinasi, Kritonai, baigta. e
Daraime manaip, kadangi tuo keliu ir Dievas veda.
